

TYÖ- JA TASA- ARVOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä sekä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä lokakuuta 2001 lähettänyt työ- ja tasa-arvoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä sekä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 192/2001 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-valiokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 54/2001 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- erikoissuunnittelija Eeva Vattulainen, työministeriö
- hallitusneuvos Annikki Vanamo-Alho ja ylikomisario Kari Koivuniemi, sisäasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- yksikön päällikkö Merja Andstén, Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
- johtaja Päivi Parkkinen, Helsingin kaupunki, sosiaaliviraston maahanmuuttoyksikkö
- neuvotteleva lakimies Antero Jaakkola, Suomen Kuntaliitto
- vanhempi lakimies Sari Sirva, Pakolaisneuvonta.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä sekä laki ulkomaalaislain muuttamisesta. Lainsäädännöllä säädetään ulkomaalaislain nojalla säilöön otettujen ulkomaalaisten tarvitsemista erityisistä säilöönottotiloista sekä säilöön otettujen kohtelusta ja oikeuksista säilöönoton aikana samoin kuin heidän oikeuksiensa välttämättömistä rajoituksista.

Esityksen mukaan säilöönottoyksiköt perustettaisiin valtion tai kuntien ylläpitämien vastaanottokeskusten yhteyteen. Säilöön otetuille ulkomaalaisille järjestettäisiin säilöönottoyksikössä majoitus, täysi ylläpito, tulkkipalveluja sekä välttämätön perustarpeiden turva.

Säilöön otettu ulkomaalainen voitaisiin poikkeuksellisesti ja lyhytaikaisesti sijoittaa poliisin pidätystiloihin. Poikkeuksellisesta sijoittamisesta olisi viipymättä ilmoitettava säilyttämispai-

kan käräjäoikeudelle tai kiireellisessä tapauksessa muullekin käräjäoikeudelle.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ulkomaalaislaissa edellytetyt erityiset säilöönottotilat saadaan aikaan mahdollisimman pian. Erilliset säilöönottotilat tarvitaan, jotta päästään oman lainsäädäntömme ja kansainvälisten suositusten vastaisesta tilanteesta, jossa ulkomaalaislain nojalla säilöön otettuja ulkomaalaisia pidetään poliisivankiloissa ja rangaistuslaitoksissa. Hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että lakiehdotuksen tullessa voimaan perustetaan ensi vaiheessa yksi säilöönottoyksikkö Helsingin seudulle. Koska rajanylityspaikkoja on kaukana pääkaupunkiseudulta, valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa säilöönottoyksiköitä perustetaan myös muualle Suomeen joidenkin vastaanottokeskusten yhteyteen, jotta vältetään pitkät kuljetusmatkat ja ulkomaalaisten sijoittaminen poliisin tiloihin.

Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen, jonka mukaan säilöönottoyksikön muut kuin tilapäiset kapasiteettiongelmat eivät saa merkitä ulkomaalaisen sijoittamista poliisin pidätystiloihin. Poliisin pidätystiloihin sijoittamisen tulee olla poikkeuksellista ja tilapäistä. Myös aika, jonka ulkomaalainen joutuu olemaan poliisin tiloissa, tulee rajata mahdollisimman lyhyeksi.

Lakiehdotuksessa lähdetään siitä, että ulkomaalaisten valvonnasta säilöönottoyksikössä huolehtivat säilöönottoyksikön johtaja sekä ohjaus- ja valvontatehtäviä hoitavat henkilöt, joiden on oltava virkasuhteessa. Ottaen huomioon, että säilöönottoyksikön valvontatehtäviin sisältyy paljon perusoikeuksien rajoittamiseen liitty-

viä toimenpiteitä, valiokunta korostaa näissä tehtävissä toimivien henkilöiden perusteellista kouluttamista. Koulutuksessa tulee erityisesti painottaa perusoikeuksien rajoittamiseen ja voimakeinojen käyttöön liittyvien välttämättömyys- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamista.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että poliisihallinnolle annetaan uuden lainsäädännön voimaan tullessa tehtäviä, jotka liittyvät ulkomaalaisten kuljetukseen ja vartiointiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että poliisihallinnolle turvataan tarvittavat resurssit näiden lisätehtävien hoitamiseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki säilöön otettujen ulkomaalaisten kohdeltusta ja säilöönottoyksiköstä

4 §. Kohtelu. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi.

6 §. Yhteydenpito-oikeus. Viitaten lakivaliokunnan mietintöön (LaVM 22/2001 vp) hallituksen esityksestä oikeusapulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi valiokunta ehdottaa 1 momenttia muutettavaksi siten, että asiamiestä koskeva säännös laajennetaan koskemaan asianajajien ohella myös muita oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa 2 momenttia muutettavaksi siten, että siitä käy selvästi ilmi, keitä siinä yksityishenkilöllä tarkoitetaan. Tämän mukaisesti asianajajaa tai muuta oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanutta henkilöä ei pidettäisi yksityishenkilönä, kun hän toimii ulkomaalaisen

asiamiehenä. Henkilöitä, jotka virkansa tai tehtävänsä vuoksi tulevat tapaamaan ulkomaalaisia, ei saa velvoittaa alistumaan turvatarkastuksen suorittamiseen.

7 §. Vierailut ja puhelimen käyttö. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttiin otetaan selkeä pääsääntö, jonka mukaan ulkomaalaisella on oikeus ottaa vastaan vieraita ja käyttää puhelinta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, millä perusteilla ja miten järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa yhteydenpito-oikeuden käyttöä. Järjestyssäännöillä voitaisiin rajoittaa esimerkiksi vieraiden vastaanottamista yöaikaan. Vieraiden vastaanottojärjestelyitä ja puhelimen käyttöä koskevien määräysten tulee olla välttämättömiä yksikön järjestyksen ja säilöön otettujen yhdenvertaisen kohtelun toteutumisen kannalta. Vieraiden vastaanottamisen ja puhelimen käytön rajoitukset järjestyssäännöissä voivat olla tarpeen esimerkiksi muiden säilöön otettujen ulkomaalaisten yksityisyyden suojaamiseksi taikka yöaikaisen rauhan ja hiljaisuuden turvaamiseksi.

Pykälän 2 momentin viimeinen virke ehdotetaan siirrettäväksi 3 momentin alkuun.

9 §. Säilöönottoyksiköstä pois siirtäminen. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin lisätään säilöönottoyksikön johtajan velvollisuus arvioida poliisin pidätystiloissa pitämisen välttämättömyyttä siten kuin 8 §:n 2 momentissa säädetään. Näin ollen säilöönottoyksikön johtajan tulee arvioida tilanne uudelleen niin usein kuin siihen on syytä, kuitenkin vähintään joka kolmas päivä. Säilöönottoyksikön johtajan tulee myös ryhtyä toimenpiteisiin, jotta säilöönottoyksikön olosuhteita ja tilan käyttöä parannetaan siten, että poliisin tiloissa oleva ulkomaalainen voidaan ottaa mahdollisimman pian takaisin säilöönottoyksikköön.

Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttia täsmennettäväksi siten, että poliisin pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovelletaan pää-

sääntöisesti, mitä tässä laissa säädetään. Pidätystilojen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi ulkomaalaiseen voidaan kuitenkin soveltaa tarpeellisin osin, mitä tutkintavankeudesta annetun lain 5—7 §:ssä säädetään edellyttäen, että toimenpiteet ovat sopusoinnussa hänen säilöönottamisensa perusteen kanssa. Säilöönotettujen ulkomaalaisten kohtelussa tulee aina ottaa huomioon, että heitä ei ole sijoitettu poliisin pidätystiloihin rikoksen tai rikosepäilyn takia.

15 §. Tapaamisen valvonta ja rajoittaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän nimeä muutettavaksi siten, että se kuvaa paremmin pykälän sisältöä.

Valiokunta ehdottaa, että 2 momentti kirjoitetaan siten, että tapaamisen valvonnan muodot, joita ovat tapaamisen järjestäminen sitä varten erikseen osoitetussa tilassa tai henkilökunnan läsnäollessa, ilmenevät suoraan lakitekstistä.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa, että 15 §:n 4 momenttia muutetaan siten, että tapaaminen voidaan evätä vain, jos on perusteltua syytä olettaa tapaamisen myötävaikuttavan rikoksen tekemiseen.

16 §. Kirjeenvaihto ja lähetykset. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa pykälää tarkennettavaksi siten, että siinä tarkoitetaan säilöönotetulle ulkomaalaiselle saapunutta kirje-, posti- tai muuta lähetystä.

17 §. Puhelimen käytön rajoitukset. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa pykälästä poistettavaksi sanat "tutkinallisista syistä". Pykälä ehdotetaan jaettavaksi kahdeksi virkkeeksi. Kuten 15 §:ssä tässäkin pykälässä ehdotetaan säännöstä täsmennettäväksi siten, että puhelimen käytöllä ja tekeillä olevalla rikoksella täytyy olla selkeä yhteys, jotta puhelimen käyttö voidaan kieltää.

18 §. Sähköinen viestintä. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa, että 1 ja 2 momentti yhdistetään ja pykälää täsmennetään siten, että rajoittaminen voi tapahtua vain ottamalla matkapuhelin tai viestintälaite pois ulkomaalaiselta kiellon ajaksi.

20 §. *Valvonta.* Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa pykälää täsmennettäväksi siten, että pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan majoitusiloja voidaan valvoa käymällä niissä, jos ulkomaalaisten tai muiden henkilöiden turvallisuuden takaaminen tai säilöönottoyksikön järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä välttämättä edellyttää.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen 2 momentin säännös siten täsmennettynä, että valvonta ei saa loukata säilöön otetun ulkomaalaisen tai muiden henkilöiden, kuten esimerkiksi hänen perheenjäsentensä, yksityiselämän suojaa.

Pykälän 4 momentiksi ehdotetaan otettavaksi lakiehdotuksen 1 momentin viimeinen virke siten täsmennettynä, että valvonnasta vastaavat yksikön johtaja sekä ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitavat henkilöt eli yksikön virkasuhteinen henkilöstö.

25 §. *Rajoituksia ja tarkastuksia koskeva päätösvalta.* Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa, että pykälää tarkennetaan siten, että siinä säädetään säilöön otetulle ulkomaalaiselle saapuneiden kirje-, posti- tai muiden lähetysten tarkastamisesta ja avaamisesta.

27 §. *Muutoksenhakuoikeuden rajoitukset.* Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa pykälän poistettavaksi.

30 (31) §. *Oikeussuojakeinon käyttämisen turvaaminen.* Valiokunta ehdottaa, että pykälän toiseksi momentiksi lisätään säännös ulkomaalaisen oikeudesta käyttää avustajaa ja tulkkia tämän lain mukaisissa asioissa. Vastaava säännös on ulkomaalaislain 2 §:ssä.

33 (34) §. *Säilöön otettujen ulkomaalaisten henkilötietojen käsittely.* Valiokunta ehdottaa, että pykälän ensimmäisen momentin alkuun otetaan säännös asukasrekisteristä. Momentin toisessa virkkeessä ehdotetaan todettavaksi, että asukasrekisterillä tarkoitetaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaan-

otosta annetun lain 37 §:n mukaista henkilörekisteriä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi kerättäviä ja tallennettavia tietoja koskevat säännökset. Tunnistetiedot-käsite ehdotetaan korvattavaksi helpommin ymmärrettävällä ilmaisulla säilöön otetun ulkomaalaisen tunnistamiseksi tarvittavat tiedot. Pykälän 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 3 momentiksi ja siihen ehdotetaan tehtäväksi sanonnallisia täsmennyksiä.

35 (36) §. *Voimakeinojen käyttö.* Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin 6 kohtaa tarkennettavaksi siten, että siitä käy ilmi, että kyse on säilöönottoyksikön tai säilöön otetun ulkomaalaisen turvallisuutta vaarantavan teon tai tapahtuman estämisestä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ei saa käyttää aseita tai muita voimankäyttövälineitä. Lisäksi valiokunta ehdottaa momenttia täsmennettäväksi siten, että momentissa säädetään voimakeinojen käyttöä harkittaessa eikä puolustettavuutta arvioitaessa huomioon otettavista seikoista. Myös momentin loppuun ehdotetaan kielellistä tarkennusta.

2. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

47 §. *Säilöönnotosta päättäminen ja säilöön otetun sijoittaminen.* Perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja edellä yleisperusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttia muutettavaksi siten, että säilöönottoyksikön sijasta säädetään säilöönottoyksiköistä ja lähimmästä säilöönottoyksiköstä. Lisäksi momentin 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säilöönotto saa näissä tilanteissa kestää enintään neljä vuorokautta.

Pykälän uudeksi 4 momentiksi valiokunta ehdottaa lisättäväksi säännöksen, jonka mukaan alle 18-vuotias voidaan sijoittaa poliisin pidätys-tiloihin vain yhdessä perheensä tai huoltajansa kanssa.

Viitaten edellä 1. lakiehdotuksen 9 §:n perusteluissa lausuttuun valiokunta ehdottaa pykälän

5 momenttia täsmennettäväksi perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyllä tavalla. Momentti vastaa asiasisällöltään 1. lakiehdotuksen 9 §:n 3 momenttia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—3 §
(Kuten HE)

2 luku

Säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelu

4 §

Kohtelu

Säilöön otettua ulkomaalaista on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen. Hänen oikeuksiaan ei saa *tämän lain säännösten nojalla* rajoittaa enempää kuin säilöissäpidon tarkoitus ja varmuus sekä turvallisuuden ja järjestyksen säilyttäminen välttämättä edellyttävät.

5 §
(Kuten HE)

6 §

Yhteydenpito-oikeus

Ulkomaalaisella on oikeus pitää yhteyttä Suomessa olevaan vastaanottajaan, lähi-omaiseensa tai muuhun läheiseensä, (*poist.*) kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, säilöönottoyksikön toimintaa valvovaan viranomaiseen, vähemmistövaltuutettuun, yleiseen oikeusavustajaan, (*poist.*) asiamiehenään toimivaan asianajajaan tai muuhun oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneeseen henkilöön, ihmisoikeuksien valvontaelimiin ja Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun virastoon tai viraston edustajaan sekä yleishyödylliseen yhdistykseen, joka antaa ammattimaisesti oikeudellista apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhteydenpitoa ei saa valvoa tai rajoittaa 4 luvun säännösten nojalla. *Vastaanottajan, lähiomaisen tai muun yksityishenkilönä ulkomaalaisen luona vierailevan henkilön* säilöönottoyksikköön pääsyn edellytykseksi voidaan (*poist.*) kuitenkin asettaa turvatarkastuksen suorittaminen.

7 §

Vierailut ja puhelimen käyttö

Ulkomaalaisella on oikeus ottaa vastaan vieraita ja käyttää puhelinta.

Säilöönottoyksikön järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa vieraiden vastaanottamista muina kuin vierailuille tavanomaisina vuorokaudenaikoina sekä antaa yksikön järjestyksen ja säilöön otettujen yhteydenpito-oikeuden yhdenvertaisen toteutumisen kannalta välttämättömiä tarkempia määräyksiä vieraiden vastaanottojärjestelyistä ja puhelimen käytöstä. Järjestyssäännöt vahvistaa työvoima- ja elinkeinokeskus.

Puhelimen käytöstä voidaan periä enintään aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu. Ulkomaalaiselle on hänen maksukyvystään huolimatta varattava tilaisuus ottaa puhelimitse yhteyttä 6 §:ssä tarkoitettuihin tahoihin.

8 §
(Kuten HE)

9 §

Säilöönottoyksiköstä pois siirtäminen

(1 mom. kuten HE)

Ulkomaalaisen sijoittamista edellä 1 momentissa tarkoitettuihin poliisin pidätystiloihin ei saa jatkaa kauempaa kuin se on välttämätöntä. Säilöönottoyksikön johtajan tulee arvioida poliisin pidätystiloihin sijoittamisen tarpeellisuutta siten kuin 8 §:n 2 momentissa säädetään.

Poliisin pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään. Pidätystilojen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi ulkomaalaiseen voidaan kuitenkin soveltaa tarpeellisin osin, mitä tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 5—7 §:ssä säädetään edellyttäen, että toimenpiteet ovat sopu-soinnussa hänen säilöönottamisensa perusteen kanssa.

10 §
(Kuten HE)

3 luku

Toimeentulon ja huolenpidon järjestäminen11 - 14 §
(Kuten HE)

4 luku

Rajoitukset ja tarkastukset

15 §

Tapaamisten valvonta ja rajoittaminen

(1 mom. kuten HE)

Tapaaminen voidaan järjestää tapaamista varten erikseen osoitetussa tilassa, jos on perusteltua syytä epäillä tapaamisesta aiheutuvan vaaraa säilöönottoyksikön turvallisuudelle tai järjestykselle. Jos turvallisuuden tai järjestyksen säilyttäminen sitä edellyttää, tapaamisessa voi olla läsnä yksikön ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitava henkilö.

(3 mom. kuten HE)

Tapaaminen voidaan evätä (*poist.*), jos tapaamisen perustellusta syyistä arvioidaan vaarantavan säilöön otetun ulkomaalaisen maahantuloedellytysten ja henkilöllisyyden selvittämisen tai jos on perusteltua syytä olettaa, että tapaaminen myötävaikuttaa rikoksen tekemiseen.

16 §

Kirjeenvaihto ja lähetykset

Jos on perusteltua syytä epäillä, että säilöön otetulle ulkomaalaiselle saapunut kirje-, posti- tai muu lähetykset sisältää 21 §:ssä tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, sen saajaa voidaan pyytää avaamaan se henkilökunnan läsnä ollessa. Jollei asianomainen suostu avaamaan kirje-, posti- tai muuta lähetykset, se voidaan tarkastaa läpivalaisemalla tai avaamalla. Lähetykset ei saa kuitenkaan lukea. Tarkastus ja avaaminen on tehtävä todistajan läsnä ollessa.

17 §

Puhelimen käytön rajoitukset

Puhelimen käytön ehdoksi voidaan (*poist.*) asettaa, että säilöön otettu ulkomaalainen ilmoittaa, kehen hänellä on tarkoitus olla yhteydessä. (*poist.*) Puhelimen käyttö voidaan kieltää, jos sen *perustellusta syystä* arvioidaan vaarantavan ulkomaalaisen maahantuloedellytysten tai henkilöllisyyden *selvittämisen* tai jos voidaan perustellusta syystä olettaa, että *puhelimen käyttö myötävaikuttaa rikoksen tekemiseen*.

18 §

Sähköinen viestintä

Ulkomaalaisen oikeutta olla yhteydessä säilöönottoyksikön ulkopuolelle televiestintää, muuta sähköistä viestintää tai muuta tämän kaltaista teknistä yhteyttä käyttämällä voidaan rajoittaa *17 §:ssä säädettyillä perusteilla ottamalla matkapuhelin tai muu viestintälaitte pois ulkomaalaiselta kiellon ajaksi*.

(2 mom. *poist.*)

19 §

(Kuten HE)

20 §

Valvonta

Säilöön otettuja ulkomaalaisia ja säilöönottoyksikön tiloja on valvottava siten kuin säilössäpidon tarkoitus, säilöönottoyksikön järjestys, säilöönottoyksikössä pitämisen varmuus tai poistumisen estäminen sekä ulkomaalaisten ja muiden henkilöiden turvallisuus edellyttävät. (*Poist.*)

Jos ulkomaalaisten tai muiden henkilöiden turvallisuuden takaaminen tai säilöönottoyksikön järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä välttämättä edellyttää, yksikön ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitava henkilö voi valvoa myös majoitustiloja käymällä niissä. (Uusi)

Valvonta on järjestettävä niin, ettei se loukkaa säilöön otetun ulkomaalaisen tai muiden

henkilöiden yksityiselämän suojaa eikä siitä aiheudu heille tarpeetonta haittaa.

Säilöönottoyksikön valvonnasta vastaavat yksikön johtaja sekä ohjaus- tai valvontatehtäviä hoitavat henkilöt. (Uusi)

21 - 24 §

(Kuten HE)

25 §

Rajoituksia ja tarkastuksia koskeva päätösvalta

Säilöön otetun ulkomaalaisen henkilöntarkastuksesta ja hänen hallussaan olevien tavaroiden ja aineiden poisottamisesta, *hänelle saapuneiden* kirje-, posti- tai muiden lähetysten tarkastamisesta ja avaamisesta sekä 15 §:n 1—3 momentissa tarkoitetuista vierailujen kieltämisestä ja valvonnasta päättää säilöönottoyksikön johtaja tai hänen määräyksestään ohjaus- ja valvontatehtävissä toimiva virkamies tai viranhaltija. Jos asia on kiireellinen, saa edellä tarkoitetun päätöksen tehdä muukin säilöönottoyksikön virkamies tai viranhaltija.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

5 luku

Muutoksenhaku

26 §

(Kuten HE)

27 §

(*Poist.*)

27—29 (28—30) §

(Kuten HE)

30 (31) §

Oikeussuojakeinon käyttämisen turvaaminen

(1 mom. kuten HE)

Ulkomaalaisella on oikeus käyttää avustajaa ja tulkkia tämän lain mukaisissa asioissa. (Uusi)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

31 ja 32 (32 ja 33) §
(Kuten HE)

vastaanotosta annetun lain 35, 36 ja 40 §:n säännöksiä.

6 luku

34 (35) §
(Kuten HE)

Erinäiset säännökset

33 (34) §

35 (36) §

Säilöön otettujen ulkomaalaisten henkilötietojen käsittely

Säilöön otettuja ulkomaalaisia koskevien tietojen käsittelyä varten on asukasrekisteri. Asukasrekisterillä tarkoitetaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 37 §:n mukaista henkilörekisteriä. (Uusi)

Asukasrekisteriin (poist.) saa kerätä ja tallettaa (poist.):

1) säilöön otetun ulkomaalaisen tunnistamiseksi tarvittavat tiedot, rekisterinpitäjän ja ulkomaalaisviraston antamat asiakasnumerot sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat tiedot; sekä

2) tiedot siitä, milloin ulkomaalainen on sijoitettu säilöönottoyksikköön ja milloin hän on poistunut sieltä.

Rekisterinpitäjään ja rekisterinpitäjän vastuuseen rekisteriin talletetuista tiedoista, tietojen poistamiseen rekisteristä ja tietojen pysyvään säilyttämiseen sovelletaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden

Voimakeinojen käyttö

Säilöönottoyksikön johtajalla ja säilöönottoyksikön virkasuhteisella tehtävään koulutetulla henkilöllä on säilöönottoyksikössä tehtäväänsä suorittaessaan oikeus käyttää voimakeinoja:

(1 — 5 kohta kuten HE)

6) säilöönottoyksikön tai säilöön otetun ulkomaalaisen turvallisuutta vaarantavan teon tai tapahtuman estämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ei saa käyttää aseita tai muita voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Voimakeinojen käyttöä harkittaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut seikat, joilla on merkitystä tilanteen kokonaisarvioinnin kannalta.

36 ja 37 (37 ja 38) §
(Kuten HE)

2.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annetun ulkomaalaislain (378/1991) 47, 48 ja 51 §, sellaisena kuin niistä on 47 § osaksi laissa 537/1999, sekä
lisätään lakiin uusi 48 a § seuraavasti:

47 §

Säilöönnotosta päättäminen ja säilöön otetun sijoittaminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa mainittu virkamies voi päättää säilöön otetun ulkomaalaisen poikkeuksellisesta sijoittamisesta poliisin pidätystiloihin, jos:

1) säilöönottoyksiköt ovat tilapäisesti täynnä; tai

2) ulkomaalainen otetaan säilöön (*poist.*) kaukana lähimmästä säilöönottoyksiköstä, jolloin säilöönotto saa kestää enintään neljä vuorokautta.

Alle 18-vuotias voidaan sijoittaa poliisin pidätystiloihin vain yhdessä perheensä tai huoltajansa kanssa. (Uusi)

Poliisin pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovelletaan, mitä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa säädetään. Pidätystilojen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi ulkomaalaiseen voidaan kuitenkin soveltaa tarpeellisin osin, mitä tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 5—7 §:ssä säädetään edellyttäen, että toimenpiteet ovat sopusoinnussa hänen säilöönottamisensa perusteen kanssa.

48, 48 a ja 51 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Jouni Lehtimäki /kok
Pertti Hemmilä /kok
Leea Hiltunen /kd
Kyösti Karjula /kesk
Esa Lahtela /sd
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr

Pertti Mäki-Hakola /kok
Petri Neittaanmäki /kesk
Håkan Nordman /r
Lauri Oinonen /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.

TyVM 12/2001 vp — HE 192/2001 vp